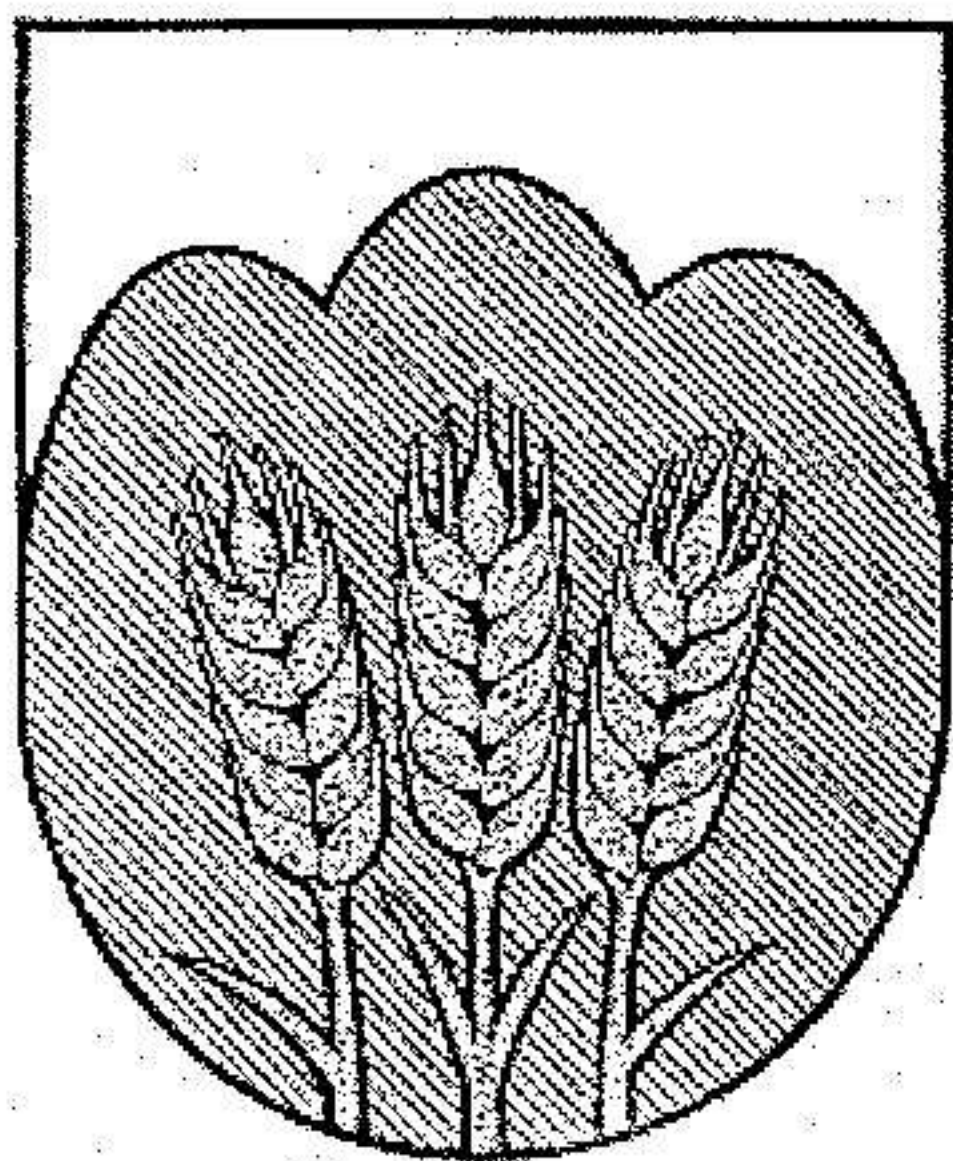

KYNČELOVSKÝ BONZÁČEK

Roč.: IV

číslo: 9-10

september - október 2006

NESPAĽUJTE ODPAD

Pri spaľovaní napr. v peci, kotli alebo na ohnisku môže vznikáť viac nebezpečných škodlivín a jedov ako v kvalitnej spaľovni komunálnych odpadov:

Hlavné príčiny sú dve:

- teploty, pri ktorých prebieha horenie, sú nízke
- palivo je nedokonale okysličované

Výsledkom je nedokonalé spaľovanie. Ak spaľujete v peci odpad, uniká z vášho komína čpavok, fenoly, kyanidy, dechty... Tieto látky nepríjemne zapáchajú, dráždia sliznice horných dýchacích ciest, vedú k bolestiam hlavy, alebo pôsobia ako nervový jed. Polyaromatické uhľovodíky obsiahnuté v dechtoch sú dokonca prvými látkami, u ktorých boli dokázané rakovinotvorné účinky. Veľmi nebezpečnými produktmi spaľovania sú tzv. dioxíny. Emisné limity odporúčané EÚ na dioxíny pre spaľovanie sú práve pri domácom spaľovaní často prekračované. Pritom napríklad tetrachlórodibenzodioxín (TCDD) patrí medzi najsilnejšie syntetické jedy. Veci, ktoré do vášho kotla nepatria je veľa. Zamerajme sa na tie, ktoré sa tam ocitajú najčastejšie. Pokiaľ doma priložíte do pece kúsok plastu, drevotriesky, preglejku, gumu alebo umelé vlákna, buďte si vedomí, že to, čo potom vychádza z vášho komína nie je len obyčajný dym.

PLASTY

Plasty sú obohatené rôznymi látkami, ako sú zmäkčovadlá, farbivá a stabilizátory. Tie často obsahujú ťažké kovy hlavne kadmium a zinok. Pri spaľovaní sa ťažké kovy jednak uvoľňujú do ovzdušia, jednak zostávajú v popole. Pri nedokonalom horení plastov vzniká taktiež veľa oxidu uhoľnatého (CO). Tento plyn je jedovatý, lebo je schopný viazať sa na krvné farbivo hemoglobín. Tým znemožňuje prenos kyslíka krvou, čo môže viesť k vnútornému uduseniu.

- spaľovaním plastov sa uvoľňujú uhľovodíky, ktoré prispievajú ku vzniku fotochemického smogu.
- Ďalším nebezpečenstvom je únik ftalátov, ktoré majú schopnosť hromadiť sa v ľudskom tele. Svetová zdravotnícka organizácia ich označila za ešte škodlivejšie ako obávané polychlórované bifenyly.
- ich spaľovaním môžu vzniknúť aj monoméry príslušného plastu (základné kamene jeho uhľovodíkového reťazca). Sú to hlavne etylén, propylén a styrén. Vo vysokých koncentráciách sú jedovaté alebo majú na ľudské zdravie dlhodobé účinky.

GUMA

Spaľovaním gummy vznikajú oxidy síry, ktoré dráždia dýchacie cesty a sadze. Tieto obsahujú polychlórované uhľovodíky. Medzi nimi sa nachádzajú silné jedy a rakovinotvorné látky.

DREVOTRIESKA A STARÝ NÁBYTOK

Pri výrobe drevotriesky sa ako tmeliaca látka používajú formaldehydové živice. Pri horení sa rozkladajú a uvoľňuje sa formaldehyd a fenoly. Formaldehyd väčšinou zhorí, fenoly unikajú do ovzdušia. Sú to nepríjemne zapáchajúce jedy so silným dráždivým účinkom. Pri pálení starého nábytku môžu z použitých náterových hmôt vznikáť ďalšie škodlivé látky.

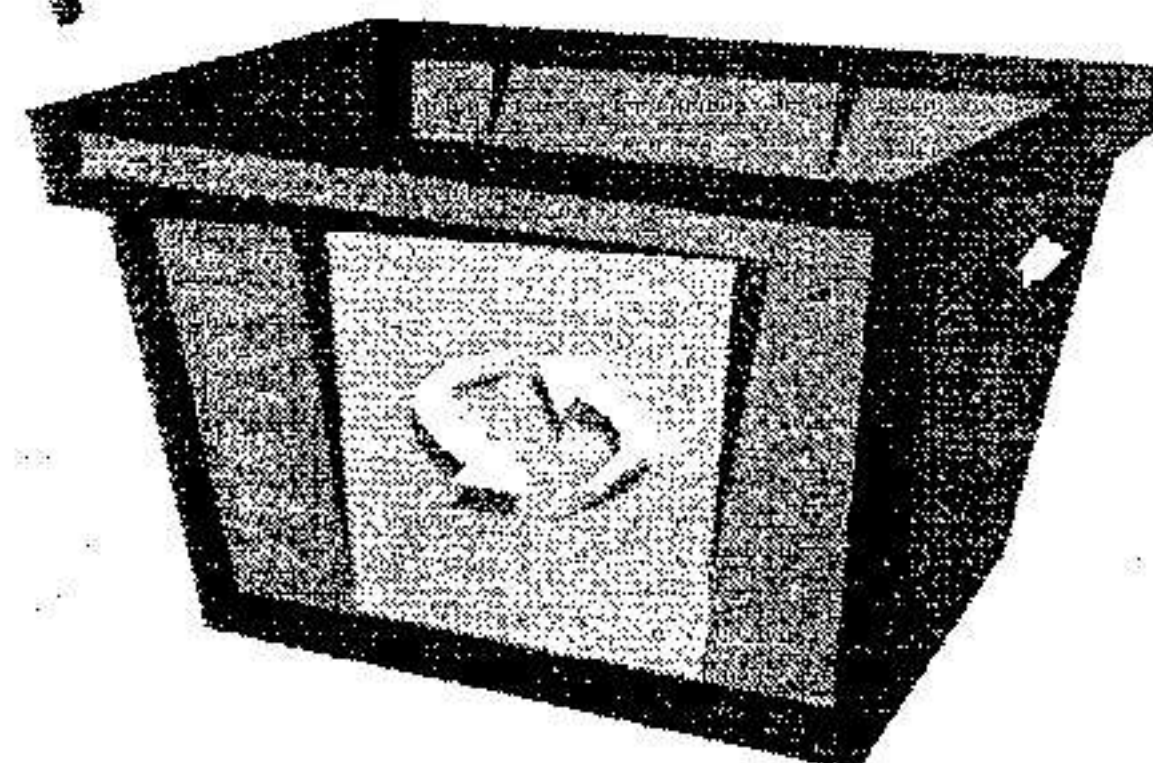
POLYAMIDY

Vyrábajú sa z nich umelé textilné vlákna (silon, nylon). Pri ich nedokonalom horení vzniká hlavne čpavok. Ten už pri nižších koncentráciách dráždi oči, sliznice nosa, spôsobuje nevoľnosť a bolesti hlavy. V malom množstve uniká aj kyanovodík, ktorý i v malých koncentráciách vyvoláva škrabanie v krku, sčervenanie spojiviek, prudké bolesti hlavy až závrate.

ORGANICKÝ ODPAD (bioodpad):

Spadnuté lístie alebo trávu síce nepálime v peciach, ale hlavne na jar a na jeseň môžeme vidieť aj hlavne cítiť dusivý dym stúpajúci zo záhrad. Tento dym obsahuje hlavne oxid uhoľnatý (CO), uhľovodíky a dechtové látky. Spálením organického odpadu doslova vypúšťame do vzduchu hnojivo a mením ho na škodlivé plyny. Na kompostovanie môžeme využiť nielen lístie, ale aj kuchynský bioodpad. Lístie napadnuté chorobami, ktoré sa nedá použiť do kompostu, nechajte odviezť spolu s iným odpadom, alebo ho po vysušení na slnku spálte spolu s drevom, ktoré zistí prístup kyslíka a vyššiu teplotu horenia.

**PLEASE
RECYCLE!**

ČO MÁ KAŽDÝ VEDIEŤ V PRÍPADE OHROZENIA I.

Ľudia si uvedomujú riziká, ktoré ohrozujú ich život, zdravie alebo ich majetok až vtedy, keď sú priamymi účastníkmi havárií, živelných pohrôm alebo katastrof. Dôsledky takýchto mimoriadnych udalostí potvrdzujú, že neznalosť vhodného reagovania na vzniknutú situáciu alebo jej podceňovanie spolu s panikou znásobujú straty na životoch a zvyšujú počet zdravotných poškodení ľudí. I keď jednotlivec pri mimoriadnej udalosti nemôže zvrátiť beh udalostí, môže vhodnou voľbou správania výrazne znížiť dopad jej následkov vo svojom okolí. Cieľom tohto seriálu je poskytnúť informácie o tom, ako reagovať na vznik mimoriadnej udalosti, čo robiť, keď je ohrozený život a zdravie, alebo ako postupovať, keď je ohrozený majetok.

Ak vyžadujete pomoc v tiesni, alebo pri oznamovaní správy o mimoriadnej udalosti uveďte:

- svoje meno a číslo telefónu, z ktorého telefonujete,
- druh udalosti (požiar, dopravná nehoda, povodeň, trestný čin a pod.),
- rozsah udalosti (požiar domu, bytu, lesa, ohrozenie života viacerých osôb, zaplavenie cesty, poľa, obce, a pod.),
- miesto udalosti,
- ak je na miesto udalosti sťažený prístup, uveďte spôsob prístupu, smer, odkiaľ je možné miesto udalosti dosiahnuť a druh prístupovej cesty (súkromná cesta, poľná cesta a pod.).

Po ukončení hovoru počkajte na spätné volanie operátora príslušnej záchranej služby alebo polície.

Uvedomte si, že najväčšiu hodnotu má ľudský život a zdravie a až potom záchrana majetku.

Pamätajte na seba ochranu, poskytnutie prvej pomoci a vzájomnej pomoci v tiesni.

Rešpektujte informácie poskytované prostredníctvom rozhlasu a televízie.

Nerozširujte poplašné a neoverené správy.

Nepodceňujte vzniknutú situáciu a zachovajte rozvahu.

Netelefonujte zbytočne, aby ste počas mimoriadnej situácie nepreťažovali telefónnu sieť.

Pomáhajte ostatným, najmä starým, chorým a bezvládnym ľuďom, postarajte sa o deti.

Dodržiavajte pokyny pracovníkov civilnej ochrany a ďalších záchranných zložiek, orgánov štátnej správy a samosprávy.

Varovanie obyvateľstva je jedno z najdôležitejších opatrení civilnej ochrany. Varovanie je vykonávané varovnými signálmi uskutočňovanými prostredníctvom sirén. Varovné signály sú následne dopĺňané hovorenou informáciou prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov.

Ak zaznie varovný signál:

- nastáva mimoriadna situácia,
- podľa tónu signálu a dĺžky jeho trvania zistíte, pred čím vás varuje,
- počúvajte následnú hovorenú informáciu vysielanú rozhlasom, televíziou alebo hlásením obecného (mestského) rozhlasu.

V ďalšom čísle si vysvetlíme aké sú jednotlivé varovné signály a čo robiť, keď zaznie siréna.

RECEPTÁRIUM

3-bitka domáca

Potrebujeme:

cesto: 3 vajcia, 250 g kryštálový cukor, 1 dcl olej, 2 dcl polohrubá múka, 1 čajová lyžička sódy bikarbony, 2 polievkové lyžice kakaa.

Ako na to:

Celé vajcia s cukrom vymiešame, plus ostatné prísady. Upečieme na vymastenom a múkou vysypanom plechu.

Plnka I: 1/2 l mlieka, 2 vanilkové cukry, 1 a 1/2 zlatý klas, 100 g kryštálový cukor - uvariť kašu, nechať vychladnúť. Po vychladnutí všľahať 250 g Hery.

Plnka II: 1 plechovku salka variť vo vode 2 hod. Do vychladnutej všľahať 200 g Hery.

Na vychladnuté cesto rozotrieme plnku I., na ňu rozložíme 2 balenia BB keksov, potom natrieme plnku II. a polejeme čokoládovou polevou.

Cesnaková nátierka

1 majonézu, 1 maslo, 1 maslový rozťierateľný syr, 100 g tvrdého syra, 6 strúčikov cesnaku, soľ, polovice vlašských orechov podľa potreby.

Maslo, majonézu, prelisovaný cesnak, rozťierateľný syr dobre vymiešame. Pridáme soľ a postrúhaný syr. Natierame kolieska rožkov a navrch položíme polovicu vlašského orecha.

ŽIVOT A ZDRAVIE NA POČIATKU

Na počiatku ... Boh pokrýl zem brokolicou, karfiolom, špenátom a zeleninou, žltou a červenou všetkého druhu, aby muž a žena (Adam a Eva) žili dlhý život.

Potom Satan využil Božie štedré dary a vytvoril rôzne hotové smotanové krémy.

A Satan povedal: Chcete to poliať horúcou čokoládou?

A muž povedal: Áno!

A žena povedala: Aj ja si dám jeden s čokoládovou pokrývkou!

A tak pribrali 5 kíľ.

A Boh vymyslel zdravý jogurt, aby si žena mohla udržať prirodzene krásnu postavu. Potom Satan vymyslel bielu pšeničnú múku, rafinovaný cukor a skombinoval ich. A žena postúpila od veľkosti 2 k veľkosti 4. A tak Boh povedal: Ochutnajte môj čerstvý h l á v k o v ý š a l á t !

A Satan pridal na okraj majonézový dressing. Muž a žena si po jedle potrebovali pospať. A tak Boh povedal: Poslal som Vám zeleninu pre zdravé srdce a olivový olej, aby ste ju mohli variť. A Satan priniesol vysmažaný bravčový rezeň, hranolky a tatársku omáčku.

A mužov cholesterol prekročil limit. Boh teda priniesol zemiaky s nízkym obsahom tuku, bohaté na draslík. Na to Satan ošúpal zdravú šupku a škrobovú striedku nastrúhal na lupienky, ktoré vysmažil na živočišnom tuku a pridal ohromné množstvo soli.

Muž a žena naberali ďalšie kilá. Potom boh vymyslel kolieskové korčule, aby deti mohli zhadzovať nadbytočné kilá. Lenže Satan priniesol počítač aj s internetom. Muž a žena sa obliekli do rozťahovaných čínskych joggingových súprav a nad zrkadlom začali nad sebou plakať. Tak im Boh dal chudú rybacinu. Lenže Satan vytvoril dvojité cheeseburger s opekanými zemiakmi. Muž i žena dostali infarkt a ocitli sa v nemocnici.

Boh si vzdychol.... a vytvoril transplantačnú chirurgiu. A potom....

Satan sa usmial a vytvoril zdravotné poisťovne.

Július Vigaš

Motto: Motivácia je to, čo nás naštartuje. Zvyk je to čo nás udrží v chode, proste železná košeľa. (Jim Ryun).

4. 12. 2006

Vývoz nebezpečných odpadov

**ELEKTRONICKÉ
ZARIADENIA**

© Vydáva Obecný úrad Kynceľová, kontakt redakcie: kyncelbonzacik@centrum.sk

Zodpovedná redaktorka: Ing. Martina Kubišová

Časopis vychádza v rámci činnosti sociálno-kultúrnej komisie obce.